Mgr. Jan Uherka

místopředseda Národní rady osob se zdravotním postižením

Stanovisko k Usnesení Komise Rady Asociace krajů České republiky pro sociální záležitosti

Komise Rady asociace krajů České republiky pro sociální záležitosti na svém zasedání konaném ve dnech 8.9. - 9.9.2009, na kterém byli přítomni také vedoucí odborů sociálních věcí (zdravotnictví) krajských úřadů konstatuje v bodě 3. a 4. přijatého usnesení:

*„ 3. Komise Rady AKČR pro sociální záležitosti **požaduje** v rámci krizového scénáře urychleně předložit novelu zákona o sociálních službách, kterou by byl příspěvek na péči prostřednictvím kraje směřován opětovně přímo poskytovatelům sociálních služeb. V současné době je totiž příspěvek na péči využíván zejména na posílení rodinných rozpočtů, nikoli na sociální služby, do kterých jde jen cca 30 % vyplaceného příspěvku.*

*4. Komise Rady AKČR pro sociální záležitosti **doporučuje** Radě Asociace krajů České republiky přijetí memoranda s uvedenými úpravami.“*

K tomuto usnesení zaujímám následující stanovisko:

1. Vyplácení příspěvku na péči přímo poskytovatelům sociálních služeb **je zcela v rozporu se smyslem Zákona o sociálních službách, který svěřuje peníze občanu nikoli instituci.** Zákon dává uživateli sociálních služeb možnost, aby on sám rozhodoval o tom, jak své postižení bude kompenzovat a převzal také odpovědnost za svá rozhodnutí.

2. Směřování příspěvků na péči přímo poskytovatelům služeb by přineslo **výrazné omezení rozsahu poskytované péče**, neboť ústavní péče či terénní služby jsou 2-3krát dražší než péče poskytovaná v prostředí domácím.

3. Realizace výše uvedeného návrhu Rady nese **riziko použití prostředků příspěvků na péči na jiné účely**.

4. Tvrzení, že „… příspěvek na péči je využíván zejména na posílení rodinných rozpočtů, nikoli na služby,…“ **je mylné, neopírá se o exaktní poznání a vůči samotným osobám se zdravotním postižením a jejich rodinám je velmi urážlivé.**

K o m e n t á ř : Přijetí Zákona o sociálních službách představuje výrazný krok k reformě sociálních služeb. Dává občanu šanci rozhodnout se, zda setrvá v přirozeném prostředí rodiny, do jaké míry využije pomoci nabízených sociálních služeb, zda využije ústavní péče či

jak bude své postižení kompenzovat, a umožňuje mu přejímat odpovědnost za své rozhodnutí. Občan je tedy ve filozofii tohoto zákona vnímán jako **subjekt**, který rozhoduje o tom, jak bude své postižení kompenzovat, a který přijímá odpovědnost za svá rozhodnutí, a nikoli jako **objekt** v institucionální moci.

Poskytnutí příspěvku má funkci sociálně ochrannou. Nespadá výhradně do oblasti neproduktivní spotřeby, ale výrazně ovlivňuje trh práce:
a) v domácím prostředí tím, že pečující člen rodiny zůstává doma, uvolňuje místo na trhu práce (což je velmi obvyklé u III. a IV. skupiny), případně se spokojí s částečným úvazkem;
b) nákupem služeb.

Ústavní péče je krajním východiskem. Je opodstatněná tehdy, kdy rodinná péče není možná, či tehdy, jestliže si to občan sám přeje. Z hlediska ekonomického je velmi drahá, 2-3krát oproti péči v rodině. Stejně neefektivní je i z pohledu vlivu využití příspěvku na péči na tvorbu nových pracovních míst.

Snaha řešit avizované snížení příspěvku MPSV poskytovatelům sociálních služeb tím, že příspěvky na péči budou „přesměrovány“ přímo poskytovatelům sociálních služeb, je nesystémová a podstatu problému neřeší. Jde o pojetí, které by zastavilo reformu sociálních služeb a vrátilo ji před rok 1989.

Snaha zdůvodnit „přesměrování“příspěvku poskytovatelům služeb tím, že příspěvek na péči je používán k vylepšení finanční situace rodiny postiženého, je nekorektní, nemá oporu v realitě. Jde o ojedinělé jevy. Kdybychom obdobnou logiku uplatnili například u stipendií, rodinných přídavků či jiných sociálních dávek jenom proto, že některý neodpovědný rodič je promění za alkohol a cigarety, museli bychom je zrušit či převést na jiný, např. lístkový systém. Pokud se podobný jev vyskytne a příspěvek na péči je záměrně využíván jinak, než litera zákona předpokládá, pak je řešení konkrétního příkladu plně v kompetenci příslušného pověřeného odboru sociálních věcí.
Povinností pracovníků těchto úřadu je také prevence v podobě poskytování potřebných informací a sociální osvěty.